

Determinarea grafică a vitezelor în mișcarea plană

1. Scopul lucrării:

Se consideră mecanismul din *fig. 1* ale cărui element conducător OA se rotește cu turație constantă n_1 . Pentru poziția dată de unghiul φ al manivelei motoare se cere să se determine:

- v_E - viteza punctului E (centrul bolțului pistonului) prin metoda rabaterii;
- v_E - viteza punctului E prin metoda proiecțiilor;
- v_E - viteza punctului E utilizând planul vitezelor.

Date:

$$OA = 4,5 \text{ [cm];}$$

$$AB = 6 \text{ [cm];}$$

$$AD = 7 \text{ [cm];}$$

$$BD = 2,5 \text{ [cm];}$$

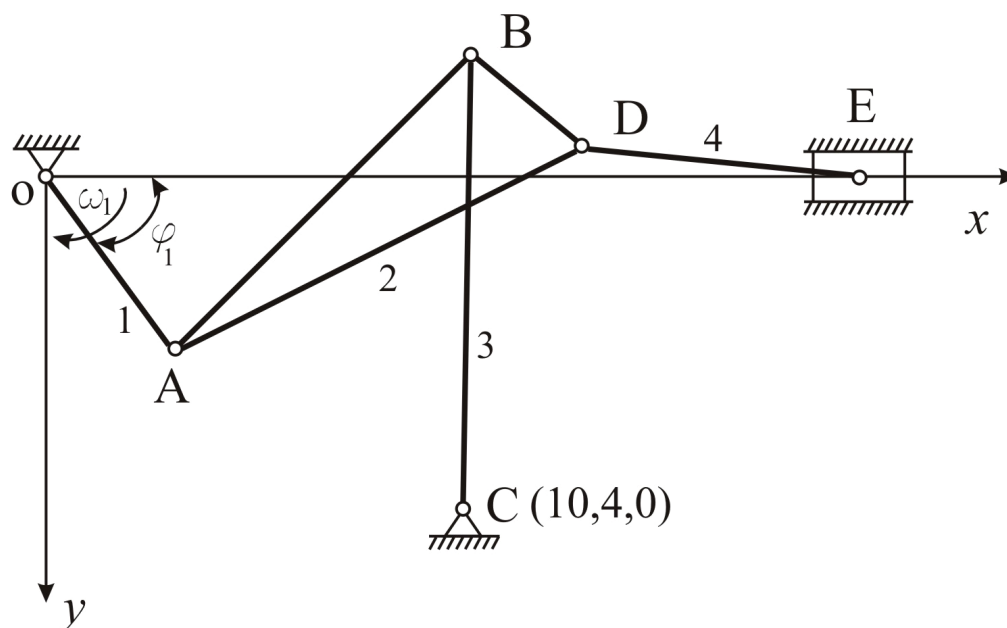
$$BC = 6 \text{ [cm];}$$

$$DE = 6 \text{ [cm];}$$

$$\varphi_1 = (30 + n) [^\circ];$$

$$n_1 = (300 + 7 \cdot n) [\text{rot/min}];$$

unde: n - reprezintă numărul de ordine al studentului din grupă.

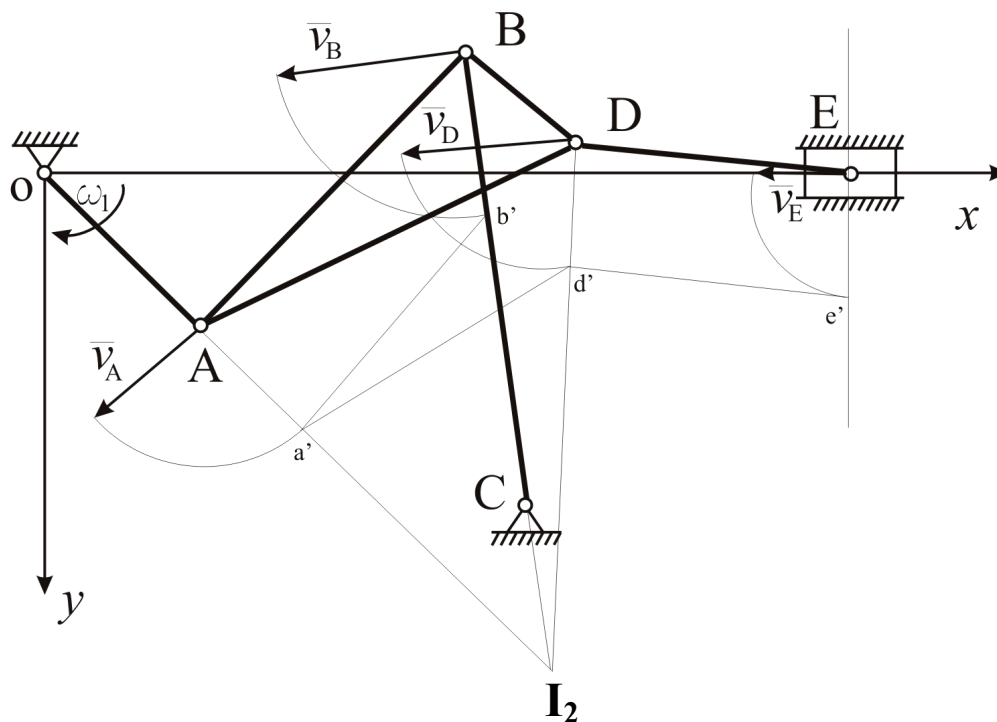
Figura 1

2. Considerații teoretice:

a) Determinarea vitezei punctului E prin metoda rabaterii (*fig. 2*):

Punctul A execută o mișcare de pură rotație în jurul punctului O pe un cerc de rază OA . Se calculează viteza unghiulară constantă:

$$\omega_1 = \frac{\pi \cdot n_1}{30} \quad (1)$$

Figura 2

Modelul vectorului viteză a punctului A se determină cu relația:

$$v_A = \omega_1 \cdot OA \quad (2)$$

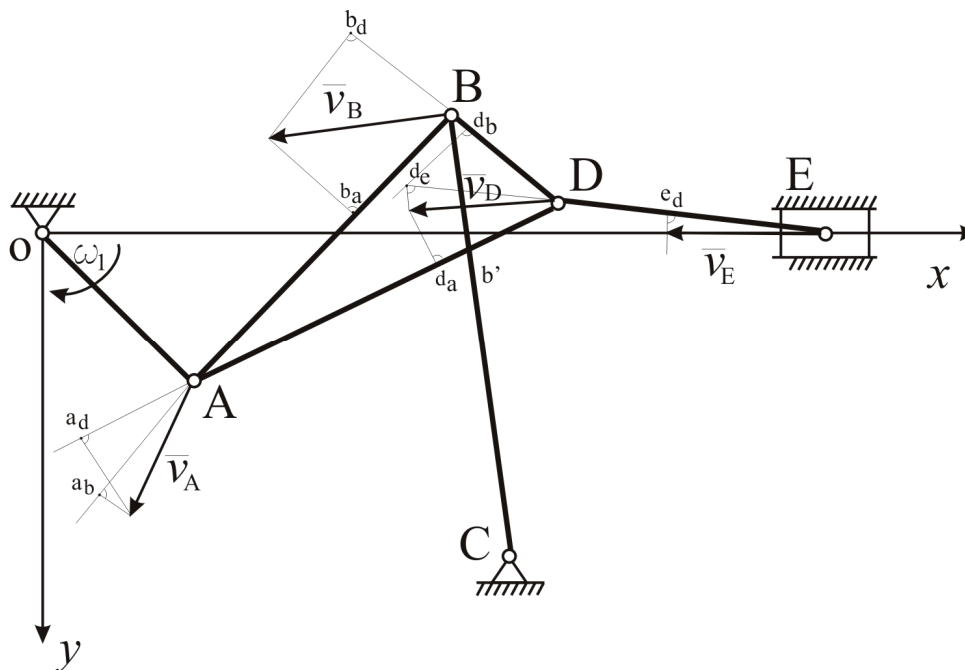
Viteza liniară a punctului A are punctul de aplicație în A , direcția tangentă la traiectorie, iar sensul dat de viteza unghiulară.

Mecanismul din *fig. 1* execută o mișcare plan-paralelă, astfel dacă la un moment dat se cunoaște viteza unui punct A aparținând mecanismului și centrul instantaneu de rotație I_2 , viteza oricărui alt punct se poate obține prin metoda rabaterii. Poziția centrului instantaneu de rotație pentru elementul ABD , se obține ducând normalele la traiectoriile punctelor A și B , intersecția lor este I_2 .

Vectorul viteză $\bar{v}_A$ se rabate cu $\pi/2$ radiani până intersectează în a' direcția lui AI_2 , se duce paralela $a'b'$ la segmentul AB până intersectează pe BI_2 în b' , se rabate segmentul Bb' cu $\pi/2$ radiani în sens contrar primei rabateri până intersectează direcția perpendiculară pe BC . Segmentul delimitat este viteza $\bar{v}_B$. Din punctul a' se duce paralela $a'd'$ la segmentul AD .

Cu vârful compasului în D se rabate segmentul Dd' cu $\pi/2$ radiani în sens contrar primei rabateri până intersectează perpendiculara pe DI_2 . Segmentul delimitat este viteza $\bar{v}_D$. Din punctul d' se duce paralela la DE până întâlnește perpendiculara pe traiectoria punctului E . Se rabate segmentul Ee' cu $\pi/2$ radiani în sens contrar primei rabateri până la intersecția cu traiectoria punctului E și se obține viteza $\bar{v}_E$.

b) Determinarea vitezei punctului E prin metoda proiecțiilor (fig. 3):

Figura 3

În mișcarea plan-paralelă, dacă se cunoaște viteza $\bar{v}_A$ a unui punct, se poate determina viteza unui alt punct B cu relația:

$$\bar{v}_B = \bar{v}_A + \bar{v}_{BA} \quad (3)$$

Dacă se consideră $\bar{u}$ versorul direcției AB și înmulțim cu relația anterioară

$$\bar{v}_B \cdot \bar{u} = \bar{v}_A \cdot \bar{u} + \bar{v}_{BA} \cdot \bar{u} \quad (4)$$

dar,

$$\bar{v}_{BA} \cdot \bar{u} = 0 \quad (5)$$

fiind doi vectori perpendiculari, deci

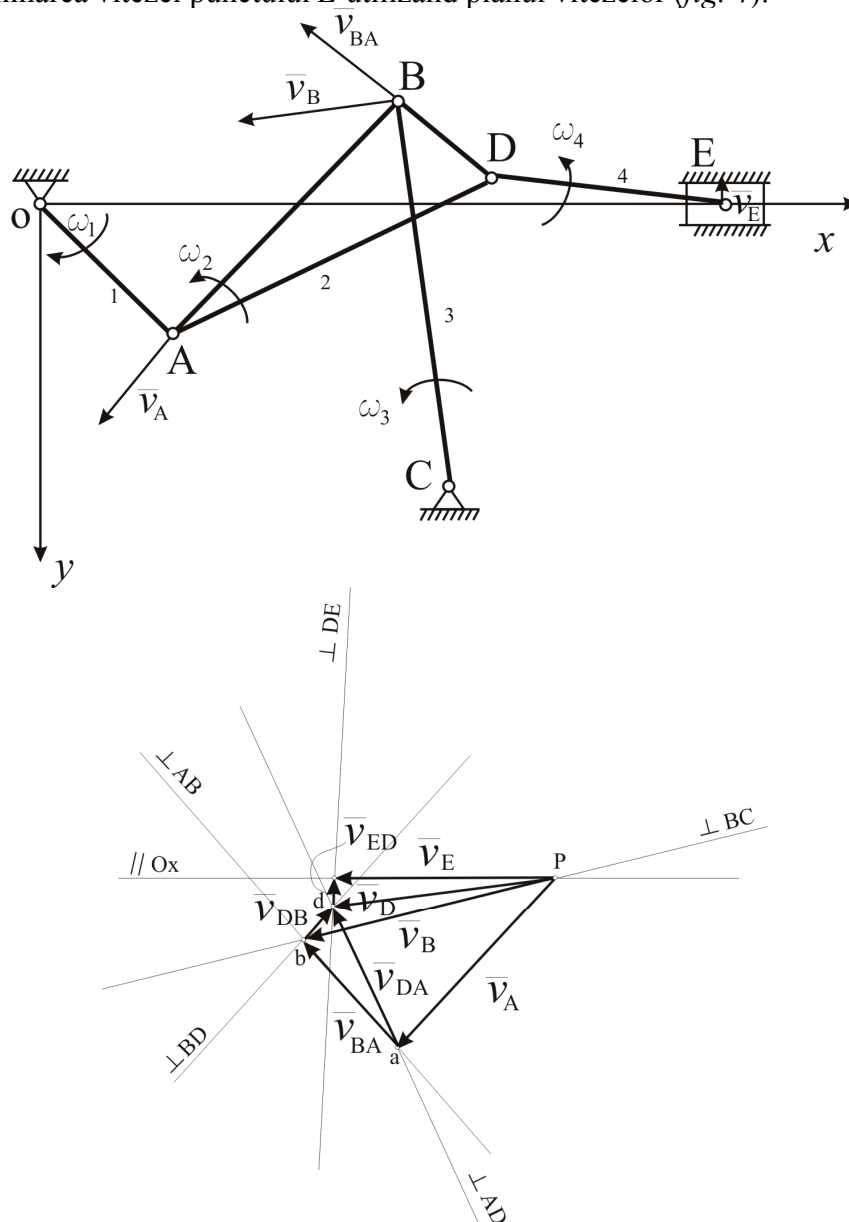
$$\bar{v}_B \cdot \bar{u} = \bar{v}_A \cdot \bar{u} \quad (6)$$

Proiecția vectorilor viteză a două puncte pe direcția care unește punctele este constantă. Bazându-se pe această constatare pentru determinarea vitezei punctului E prin metoda proiecțiilor se procedează astfel:

Se consideră viteza punctului A cunoscută. Se proiectează $\bar{v}_A$ pe AB . Se translatează Aa_b în Bb_a . În b_a se ridică perpendiculară până intersectează perpendiculara în B pe BC . Segmentul obținut este vectorul viteză $\bar{v}_B$.

Pentru determinarea vitezei $\bar{v}_D$ se proiectează $\bar{v}_A$ pe direcția AD și se obține punctul a_d . Se translatează segmentul Aa_d în D și se obține Dd_a . În punctul d_a se ridică o perpendiculară. Traectoria punctului D nu este cunoscută, de aceea pentru determinarea vitezei punctului D se aplică metoda proiecțiilor și pentru punctul B . Perpendicularele în d_a și d_b se întâlnesc în extremitatea vectorului $\bar{v}_D$. Viteza punctului E de traiectorie cunoscută face apel doar la proiecția pe DE a vitezei $\bar{v}_D$.

c) Determinarea vitezei punctului E utilizând planul vitezelor (fig. 4):

Figura 4

În mișcarea plan-paralelă planul vitezelor se construiește folosind relațiile Euler pentru viteze:

$$\bar{v}_B = \bar{v}_A + \bar{v}_{BA} \quad v_{BA} \perp BA \quad (7)$$

$$\begin{cases} \bar{v}_D = \bar{v}_A + \bar{v}_{DA} \\ \bar{v}_D = \bar{v}_B + \bar{v}_{DB} \end{cases} \quad \begin{matrix} v_{DA} \perp DA \\ v_{DB} \perp DB \end{matrix} \quad \begin{matrix} (8) \\ (9) \end{matrix}$$

$$\bar{v}_E = \bar{v}_D + \bar{v}_{ED} \quad v_{ED} \perp ED \quad (10)$$

Viteza $\bar{v}_A$ se presupune cunoscută. Se construiește în planul vitezelor un vector $v_A = \omega_1 \cdot OA$ cu originea într-un punct p numit *polul vitezelor*. Conform *rel. (7)* prin extremitatea vectorului $\bar{v}_A$ se duce o perpendiculară pe BA , iar prin polul vitezelor o perpendiculară pe BC . Intersecția celor două drepte constituie punctul b extremitatea vectorului viteză $\bar{v}_B$. Sensul vectorului $\bar{v}_{BA}$ este conform relației vectoriale.

Pentru determinarea vitezei $\bar{v}_D$ se folosesc relațiile vectoriale (8) și (9). Prin extremitatea vectorului $\bar{v}_A$ se construiește dreapta perpendiculară pe DA , iar prin extremitatea vectorului $\bar{v}_B$ o perpendiculară pe DB . Intersecția celor două direcții este punctul d extremitatea vectorului $\bar{v}_D$. Pentru viteza punctului E este necesară o singură relație vectorială, fiind de direcție cunoscută. Din punctul d se duce o dreaptă perpendiculară pe DE , iar din polul vitezelor o paralelă la direcția ghidajului (Ox). Intersecția celor două direcții este punctul e extremitatea vectorului viteză $\bar{v}_E$.

3. Desfășurarea lucrării:

Se prezintă pe hârtie de desen (format A4) la scara lungimilor, mecanismul conform elementelor constructive. Se adoptă o scară a vitezelor. Construcția grafică nu se explică, rezultă din desen. Se vor construi trei desene pentru cele trei metode.